

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИСКУРСИВНИХ МАРКЕРІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Ковальчук Олена Петрівна,
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри іноземних мов
для гуманітарних факультетів
Львівського національного університету
імені Івана Франка
5522nauka165@gmail.com
orcid.org/0000-0002-6933-1751

Мета статті – визначити сутність поняття «дискурсивні маркери» та здійснити комплексний аналіз їхніх функційних особливостей в англійській та українських мовах.

Методи: системний, аналітико-описовий, метод суцільної вибірки, дефініційний.

Результати. У статті окреслено варіативність підходів до визначення поняття «дискурсивні маркери». У процесі аналізу виокремлено чотири напрями досліджень: прагматичний, когнітивний, coherence-based та функційний, розглянуто найбільш поширені дефініції, запропоновані вітчизняними й зарубіжними вченими. Базуючись на їхніх дефініціях та аналізі практичного матеріалу, у статті пропонується власне тлумачення цього поняття. Хоча кількість ДМ в англійській та українській мовах суттєво відрізняється, їм притаманні й спільні риси. Так, за своєю типологією ДМ поділяють на декілька груп, а саме: контрактивні / протиставні, з'єднувальні, або маркери додавання, логічні, чи причинно-наслідкові, темпоральні, або часові, маркери та дискурсивні частки. Через свою гетерогенність ДМ англійської та української мов складаються з різноманітних граматичних категорій, найбільш поширеними серед яких є: 1) сурядні сполучники (єднальні, протиставні, розділові); 2) підрядні сполучники; 3) вставні слова. З погляду функціонування під час здійснення комунікативного акту в усній і письмовій формах ДМ необхідні для: репрезентації нової або зміни старої комунікативної теми; призупинення або повної зупинки у спілкуванні; введення / пояснення послідовності дій; впливу на адресанта; прогнозування реакцій учасників комунікаційного процесу; пояснення окремих текстуальних фрагментів; виправлення або уточнення інформації, наданої раніше. Досліджуючи функціонування ДМ в англомовних текстах, було з'ясовано, що вони частіше займають ініціальне (початкове) або медіальне (середнє) положення. Крім того, вони не залежать від структури самого речення, де використовуються, і частіше вживаються в усному спілкуванні (усний дискурс), ніж у письмовій формі. З погляду фонологічної будови ДМ прагнуть до спрощень та використання контекстуальних наголосів.

Висновки. ДМ становлять важливий пласт слів, необхідних для покращення комунікативного акту та збагачення мовлення. Доведено, що їхніми головними ознаками є гетерогенність, багатокатегорійність та поліфункційність. Крім того, у процесі аналізу з'ясовано, що всі ДМ в обох мовах мають прототипні значення, які призводять до певної послідовності їхньої імплементації в комунікативний акт. Також у роботі представлено перспективні напрями подальших наукових розвідок, зокрема, аналіз білінгвальних паралельних текстів та функціонування ДМ у різних жанрах англійської та української мов.

Ключові слова: гетерогенність, сурядні сполучники, підрядні сполучники, вставні слова, поліфункційність, дискурс.

FUNCTIONING OF DISCOURSE MARKERS IN UKRAINIAN AND ENGLISH LANGUAGES

Kovalchuk Olena Petrivna,
Candidate of Philological Sciences,
Lecturer at the Department
of Foreign Languages for the Humanities
Ivan Franko National University of Lviv
5522nauka165@gmail.com
orcid.org/0000-0002-6933-1751

The aim of the article is to identify the essence of the notion “discourse markers” and to perform a comprehensive analysis of their functional peculiarities in English and Ukrainian languages.

Methods: systematic, analytical and descriptive, sampling techniques, and definitional.

Results. The article deals with the variability of approaches to the definition of the notion “discourse markers” (DM). While conducting analysis, four trends of studies have been identified: pragmatic, cognitive, coherence-based, and functional. In addition, the most popular interpretations provided by Ukrainian and foreign researchers have been analyzed. Based on their definitions and analysis of the practical material, the article provides its own explanation of the notion. Though a number of DM in English and Ukrainian vary greatly, they have common features. Thus, according to their typology, DM are divided into several groups, namely: contrastive, elaborative, inferential, and discourse particles. Due to their heterogeneous character, Ukrainian and English DM include various grammatical categories, the most common are as follows: 1) coordinating conjunctions (elaborating, contrasting, and partitive); 2) subordinating conjunctions; and 3) expletives. From the perspective of functioning during a communicative act both in oral and written forms, DM are necessary: to introduce a new topic or to change an old communicative theme; to stop communication; to introduce or explain a sequence of actions; to influence an addressee; to forecast participants reactions while conducting a communicative act; to explain certain textual fragments; to correct or to clarify the information given earlier. While studying the functions of DM in

English texts, it has been figured out that they often take an initial or medium position in the utterance. Besides, they do not depend on the structure of a sentence where they are used. They are also tracked in oral communication (oral discourse) more often in comparison with its written form. With regard to a phonological composition, DM tend to reduce and use contextual stresses.

Conclusions. DM represent an important word-formation needed for improving a communicative act and enriching a speech. It has been proved that the main characteristics of DM are heterogeneity, multicategory, and poly-functionality. Besides, during the analysis, it has been figured out that all DM of both languages have prototypic meanings, which lead to a certain level (stereotype) of their implementation in a communicative act. Also, the work represents perspective trends of further scientific researches, in particular, those related to bilingual parallel texts and DM functioning in different genres of English and Ukrainian languages.

Key words: discourse markers, heterogeneous, coordinating conjunctions, subordinating conjunctions, expletives, poly-functionality, discourse.

1. Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства відбувається процес формування та імплементації нових методів та форм комунікативних відносин. Одну з провідних ролей при цьому відіграють дискурсивні маркери, які є ключовими елементами досягнення соціально-зумовлених комунікативних цілей в усному й письмовому дискурсах.

Вивченню питання сутності поняття «дискурсивні маркери» (ДМ) присвячено роботи провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників. У полі їхнього зору перебувають: функційна специфіка дискурсивних маркерів (Ухова, 2018); особливості дискурсивних маркерів у різних видах дискурсу (Массалина); засоби формування прагмалінгвістичної компетенції; функціонування дискурсивних маркерів у білінгвальній комунікативній культурі (Хилханова, 2019); відмінні риси дискурсивних маркерів в англійській та інших мовах; переклад дискурсивних маркерів (Борисова, 2019) та інші.

Проте питання порівняльного аналізу функціонування дискурсивних маркерів саме в українській та англійській мовах залишається недостатньо висвітленим. **Актуальність** та необхідність такого дослідження визначається й тим фактом, що в останні роки значно зростає вплив та проникнення англійського середовища в українськомовні культурні та економічні об'єкти. Наприклад, онлайн-спілкування, розвиток влогерства та блогерства, спроби впровадити український продукт на міжнародні комунікативно-інформаційні ринки.

Мета дослідження полягає у визначенні сутності поняття «дискурсивні маркери», комплексному аналізі їхніх особливостей в англійській та українських мовах.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**: опрацювати літературу з проблеми, що досліджується; розглянути види дискурсивних маркерів в англійській та українській мовах; дослідити функціонування дискурсивних маркерів в англійській та українській мовах; виявити особливості імплементації дискурсивних маркерів під час здійснення комунікативних актів.

Методологія дослідження. Мета й завдання дослідження зумовили вибір таких методів: системний – для вивчення дискурсивних маркерів як єдиного системного утворення; аналітико-описовий – для виявлення особливостей дискурсивних маркерів; метод суцільної вибірки – для відбору матеріалу, що досліджується; дефініційний аналіз – для встановлення організації дискурсивних маркерів.

Матеріалом для проведення дослідження став лексичний корпус, відібраний методом суцільної вибірки із текстів публіцистичного характеру, зокрема інтерв'ю, що розміщені на англійському сайті "USAToday" та українському «Уніан: інформаційне агентство».

2. Загальне визначення поняття «дискурсивні маркери»

У науковому просторі немає загальноприйнятого визначення поняття «дискурсивні маркери». Учені пояснюють це тим, що їхні функції можуть виконувати різні лексичні одиниці: лексеми, сполучники, клаузи, модальні частки, словосполучення тощо, що призводить до значних відмінностей класифікацій дискурсивних маркерів у вітчизняній та зарубіжній літературі.

Так, С.В. Шустова під дискурсивним маркером розуміє «складну допоміжну систему дискурсу, яка складається з комунікативних одиниць різних частин мови та різного рівня організації...» (Шустова, 2018: 23).

К. Аймер вважає, що немає жодної різниці між дискурсивними маркерами та модальними частками (Aijmer, 2007). За Б. Фрейзером, дискурсивні маркери належать до класу прагматичних, елементи яких не входять до пропозиційного контенту, а значить не є дійсно умовними (Fraser, 1999).

Д. Шиффрін розглядає дискурсивні маркери в широкому значенні як «послідовно залежні одиниці, що категоризують певні елементи розмови» та можуть функціонувати відразу на декількох структурних рівнях (Schiffrin, 1987). Дослідниця виокремлює такі головні дискурсивні маркери: *well, you know, but, so, and, then, because, I mean, now, oh* та *or*.

Взагалі поняття «дискурсивні маркери» має значну кількість визначень та тлумачень (рис. 1).

У роботі під **дискурсивними маркерами** розуміється гетерогенний функційний клас, до складу якого входять слова та фрази різних граматичних категорій, що виконують однакову функцію поєднання текстуальних уривків для забезпечення їхньої узгодженості та відображення намірів адресанта.

Таким чином, є декілька підходів до визначення досліджуваного поняття: 1) прагматичний (У. Чейффа, Б. Фрейзера), за якого «дискурсивні маркери» зіставляються з «прагматичними», які виступають гіперонімами перших, а акцент робиться на семантиці речень та способах їхнього поєднання за допомогою прагматичних маркерів; 2) когнітивний (Д. Блекмор (Blakemore, 2009) та Р. Бласс (Blass, 1990)), за якого дискурс аналізується з погляду речень; 3) підхід, що спирається на поняття «зв'язаність тексту» (coherence-based) (М.А.К. Халлідей та Р. Хасан (Halliday, 2006)), за якого досліджуються саме дискурсивні зв'язки; 4) функційний (Д. Л'юїс (Lewis, 2006)), за яким визначення дискурсивних маркерів та їхній склад залежать від функцій маркування, які вони виконують.

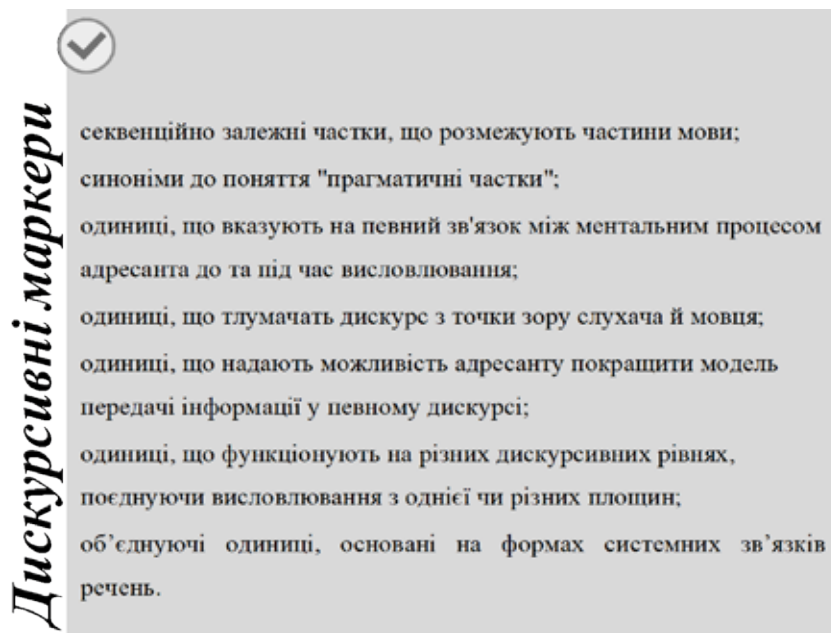

Рис. 1. Варіативність поняття «дискурсивні маркери»

3. ДМ в англійській та українській мовах

За своєю природою англійська мова може не змінювати пропозиційний характер речень додаванням або опущенням дискурсивних маркерів. Саме тому тривалий час вважалося, що вони не існують як окремий клас. Проте в останні десятиліття науковці дійшли висновку, що дискурсивні маркери виконують важливу прагматичну функцію в англомовному комунікативному акті. Порівняно з англійською мовою кількість ДМ в українській мові значно більша, що пояснюється її лексичними, морфологічними й синтаксичними особливостями.

За своєю типологією дискурсивні маркери поділяються на декілька видів (табл. 1), кожен з яких впливає на взаємозв'язок адресанта з адресатом та передачу певної інформації.

Контрастивні / протиставні маркери виступають у функції виділення певного протиставлення елементів тексту, які вони поєднують, щоб переконати адресата у правдивості інформації та надати дані про можливі наслідки позитивного або негативного характеру.

Таблиця 1

Типологія дискурсивних маркерів

№ з/п	Вид дискурсивних маркерів	Англійська мова	Українська мова
1	Контрастивні / протиставні маркери	<i>Although, but, however, nevertheless, rather, though, in comparison, etc.</i>	Але, хоча, проте, однак, та (в значенні але), не тільки ... а й...
2	З'єднувальні маркери / маркери додавання	<i>Also, and, besides, for example, futher(more), in other words, in particular, in addition, otherwise, rather, etc.</i>	І (й), та (в значенні і), і, ні, ані... ані, навіть...
3	Логічні / причинно-наслідкові	<i>Because, so, therefore, hence, accordingly, as a conclusion, thus, after all, etc.</i>	Бо, оскільки; тому що, через те що, у зв'язку з тим що, завдяки тому що...
4	Темпоральні / часові маркери	<i>At last, in the mean time, as soon as, at first, meanwhile, when, finally, before, etc.</i>	Нарешті, цюйно, доки, як тільки, після того як, відтоді як, врешті-решт...
5	Дискурсивні частки	<i>Gosh, well, I mean, you know, uh, in fact, actually, etc.</i>	Господи! Реально, дійсно, насправді, ну., ну ти знаєш...

З'єднувальні маркери / маркери додавання слугують для позначення уточнення або логічного продовження одного елемента тексту. **Логічні / причинно-наслідкові маркери** є показниками контекстуальної імплікації одного уривка тексту іншим. Адресант здійснює інференцію за допомогою інформації, яку він отримав у процесі комунікації. **Темпоральні / часові маркери** є індикатором того, як довго або часто відбувався певний процес чи подія, тим самим полегшуючи сприйняття об'єктів у їхньому часовому просторі. **Дискурсивні частки** показують ставлення адресанта до подій під час здійснення комунікативного акту, а також за їхньою допомогою будуються відносини «адресант – адресат». Здебільшого дискурсивні частки властиві усному спілкуванню.

Розглянемо приклади використання вищезазначених ДМ під час здійснення комунікативного акту в англійській та українській мовах.

Контрастивні / протиставні маркери: *Glee said he kept Salau tied up and imprisoned in his home for three to five days, **but** wasn't sure how long exactly because "he was heavily under the influence of alcohol". **However**, he said he released her at times to eat and bathe (The USA Today).*

Також 56 відсотків не підтримали ідею перейменування військових баз, названих на честь генералів Конфедерації, **проте** 42 відсотки з ними не погодилися (УНІАН).

З'єднувальні маркери / маркери додавання: *Trump lashed out at Twitter last month after it added fact-check warnings to two of his tweets on mail-in voting, **and** vowed to add new regulations to rein in social media companies (The USA Today) it does that in the SDL version aswell, but it's back in a split second. **Also**, if that'd be the problem I guess that the config would still be saved.*

Люди, які представились працівниками поліції, кудись зникли», – йдеться у дописі Стерненка. **Також** він додав, що сьогодні зранку ніхто не приходив (УНІАН).

Логічні / причинно-наслідкові маркери: *Weighing in on a 14-year-old legal saga yet again, the court ruled unanimously Wednesday that Tomi Rae Hynie, a former partner of Brown's who claimed to be his wife, failed to annul a previous marriage, **(and)** **therefore** did not have a right to his multimillion-dollar estate (The USA Today).*

Офіційно рабовласництво було заборонено в 1863 році, **проте** ряд південних регіонів США продовжував чинити опір. **Таким чином**, остаточного скасування ладу вдалося домогтися лише в 1865 році (УНІАН).

Темпоральні / часові маркери: *...the court also ruled then that the Godfather of Soul was of sound mind **when** he made his will before his death (The USA Today).*

*The UA, **meanwhile**, did not explicitly discourage the group, but put up "a lot of hoops to jump through", Hoskinson said (The USA Today).*

Україна має отримати доступ до вакцини від COVID-19, **щойно** вона буде виготовлена (УНІАН).

Дискурсивні частки: *"**Oh, gosh**, Governor Romney at Bain Capital closed down a steel factory", – Romney said of an Obama campaign ad about the GST Steel closing in an interview with the website HotAir.com in May (The USA Today).*

Багато випадків, коли є COVID-19, але **реально** людина помирає від іншого... (УНІАН).

Як видно з прикладів, утворюючи гетерогенний функційний клас, ДМ англійської й української мов включають до свого складу різноманітні граматичні категорії, які поєднують фрагменти тексту, спрощують процес сприйняття інформації та переходу від однієї теми до іншої, таким чином забезпечуючи логічну текстувальну цілісність. Умовно їх можна поділити на: 1) сурядні сполучники (єднальні, протиставні, розділові); 2) підрядні сполучники; 3) вставні слова (табл. 2).

Таблиця 2

Граматичні категорії ДМ в англійській та українській мовах

№ з/п	Граматичні категорії ДМ	Англійська мова	Українська мова
1	Сурядні сполучники	<i>although, since, even if, unless, because, provided that ...</i>	<i>Або, чи, все ж, проте, також, зате, якби ...</i>
2	Підрядні сполучники	<i>while, after, till, before, unless ...</i>	<i>Хоч, хай, мовби, через те що, у той час як, так що ...</i>
3	Вставні слова	<i>thus, however, therefore, actually, by the way, really, meanwhile ...</i>	<i>Може, здається, справді, кажуть, видно, до речі ...</i>

У процесі дослідження ДМ було поділено на групи за функціями, які вони виконують в усному та письмовому спілкуванні. Так, виокремлюємо ті дискурсивні маркери, які необхідні для: введення нової теми або зміни теми спілкування; переривання спілкування; введення / пояснення дій та їхніх секвенцій; впливу на адресанта; прогнозування реакції адресата / адресанта; пояснення певних фрагментів тексту чи висловлювання; виправлення або уточнення інформації, що була надана раніше. Такий розподіл не є остаточним і може бути доповнений іншими категоріями залежно від рівнів спілкування та дискурсу.

Через свою неоднорідність та суперечливий характер ДМ не мають чітко зафіксованих характеристик. Різні вчені називають різноманітні властивості ДМ, кількість яких змінюється залежно від розуміння сутності цього поняття. Аналізуючи англомовні тексти та функціонування в них ДМ, було виокремлено декілька типових рис:

1) синтаксичне розміщення ДМ здебільшого на початку речення або всередині, поєднуючи два текстових фрагменти: *The first lady has devoted fans on Twitter; she has 14.5 million followers. **But** the immediate response to the Friday video on Twitter was not entirely positive; it's common for critics of her husband to use her tweets to bash him (The USA Today);*

2) ДМ не залежать від структури речення, хоча й мають важливий прагматичний потенціал: *In April 2003, he is accused of raping a 28-year-old woman. **And sometime** between October and December of 2003, he is accused of raping a 23-year-old woman he had invited to his home (The USA Today);*

3) значна частотність використання ДМ в усному дискурсі та проникнення у письмовий із збереженням їхніх ініціальних форм та інтенцій: *"Well, I don't know! It's a good point" – Webster said he wasn't racist and that he had several black friends (The USA Today);*

4) значний прагматичний потенціал, який є базисом для багатофункційності ДМ;

5) фонологічна будова має тенденцію до контекстуальних наголосів, пауз та спрощень: ***Es**, the poster described their preferred solution. Take the case of traveling northbound and wanting to turn west (The USA Today).*

В українській мові ДМ, так само як і в англійській, виконують різні контекстуальні функції залежно від намірів адресанта, починаючи зі зміни сцен у комунікативному акті, загальної організації повідомлення й закінчуючи заповненням пауз при спілкуванні, добору необхідних слів, виразу емоцій та висловлювання власної думки.

4. Висновки

У процесі аналізу значну увагу було приділено зіставленню особливостей функціонування різних видів ДМ в українській та англійській мовах, адже належним чином здійснена імплементація ДМ у комунікативний процес значно покращує його ефективність, демонструючи високий рівень комунікативної компетенції адресанта й адресата.

Хоча на сучасному етапі розвитку лінгвістичної наукової думки не існує загальноприйнятого й уніфікованого визначення ДМ, головними критеріями для їхнього виокремлення вважаються поліфункційність, гетерогенність, незмінюваність та багатокатегорійність.

Саме через свою гетерогенність ДМ в українській та англійській мовах не мають чіткого розподілу на підкласи, а їхні функції та характеристики різняться. Проте всі вони мають певні прототипні значення, що призводить до їхнього «стереотипного» використання під час комунікації, причому в усній формі вони трапляються частіше, ніж у письмовій формі комунікації.

Перспективи подальших досліджень полягають у більш детальному зіставному аналізі функціонування ДМ у різних жанрах англійської та української мов, а також виявленні особливостей перекладу англійських ДМ українською мовою. Крім того, доцільним є аналіз паралельних білінгвальних текстів з погляду передачі їхнього прагматичного потенціалу за допомогою ДМ.

Література:

1. Борисова О.В. Відтворення дискурсивних маркерів в українському перекладі роману Дж. Мартіна «Гра престолів». *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Том 30 (69) № 2 Ч. 2, 2019. С. 18–22.
2. Массалина И.П., Новодранова В.Ф. Marking Discourse Coherence: Functions of Discourse Markers in Spoken English. URL: <https://obuchalka.org/2017061294911/diskursivnye-markeri-v-angliiskom-yazyke-voenno-morskogo-dela-massalina-i-p-novodranova-v-f-2009.html> (дата звернення: 10.06.2020).
3. УНІАН: Інформаційне агентство. URL: <https://www.unian.ua/> дата звернення: 10.06.2020).
4. Ухова П.С. Функциональная специфика дискурсивных маркеров в речевой практике студенческой молодежи. *Верхневолжский филологический вестник. Серия: Языкознание и литературоведение*. № 1, 2018. С. 31–40.
5. Хилханова Э.В., Хилханов Д.Л. Дискурсивные маркеры в двуязычной речи: вопросы типологии и закономерности функционирования *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2019. Том 12. Выпуск 7. С. 256–260.
6. Шустова С.В., Царенко Н.М. Дискурсивные маркеры как средство формирования прагмалингвистической компетенции. *Научный результат. Вопросы теоретической и прикладной лингвистики*. Том 4. Выпуск № 2, 2018. С. 21–25.
7. Aijmer K. The meaning and functions of the Swedish discourse marker alltså. Evidence from translation corpora. *Catalan Journal of Linguistics* 6, 2007. P. 31–59.
8. Blakemore D. Relevance and Linguistic Meaning: The Semantic Pragmatics of Discourse Markers. New York : Cambridge University Press, 2009. 200 p.
9. Blass R. Relevance Relations in Discourse: A Study with Special Reference to Sissala. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 197 p.
10. Fraser B. What are discourse markers? *Journal of Pragmatics*, 1999. P. 931–953.
11. Halliday M. A. K., Hasan R. Cohesion in English. Harlow : Pearson Education, 2006. 392 p.
12. Lewis D. Discourse markers in English: a discourse-pragmatic view. Amsterdam, 2006. P. 43–60.
13. Schiffrin, D. Discourse markers. Cambridge : Cambridge University Press, 1987. 364 p.
14. The USA today depositary. URL: <https://www.usatoday.com/news/> дата звернення: 10.06.2020).

References:

1. Borysova O.V. (2019). Vid tvorennia dyskursyvykh markeriv v ukrainskomu pereklyadi romanu Dzh. Martina "Graprestoliv." [Reproduction of discourse markers in Ukrainian translation of a novel "Game of Thrones" by G. Martin]. *Vchenizapysky TNU imeni V.I. Vernadskogo. Seria: Filologia. Socialni komunikatsii*. Tom 30 (69) № 2 Ch. 2, 2019. 18–22 [in Ukrainian].
2. Massalina I. P., Novodranova V. F. (2009). Marking Discourse Coherence: Functions of Discourse Markers in Spoken English. Retrieved from: <https://obuchalka.org/2017061294911/diskursivnye-markeri-v-angliiskom-yazyke-voenno-morskogo-dela-massalina-i-p-novodranova-v-f-2009.html> [in Russian].
3. UNIAN: Informational agency. Retrieved from: <https://www.unian.ua/> [in Ukrainian].
4. Ukhova P. S. (2018). Funktsionalnaia spetsifika diskursyvykh markerov v rechevoy praktike studentcheskoy molodezhi [Functional specificity of discourse markers in the speech practice of the student youth]. *Verkhnevolzhskiy filologicheskii vestnik. Seria: Yazykoznanie i literaturovedenie*. N 1. P. 31–40. [in Russian].
5. Khilkhanova E.V., Khilkhanov D.L. (2019). Diskursivnye marker v rechi: voprosy tipologii i zakonomernosti funktsionirovaniya [Discourse markers in bilingual speech: typology and pattern of functioning]. *Filologicheskie nauki. Voprosy teorii i praktiki*. Tambov: Gramota. Volume 12. Issue 7. P. 256–260 [in Russian].

6. Shustove S.V., Tsarenko N.M. (2018). Diskursivnye marker kak sredstvo formirovaniya pragmalingvisticheskoy kompetentsii [Discourse markers as means of formation for pragmalinguistic competency]. Nauchnyi rezultat. Voprosy teoreticheskoy s prikladnoy linguistiki. Volume 4. Issue 2. P. 21–25 [in Russian].
7. Aijmer K. (2007). The meaning and functions of the Swedish discourse marker alltså. Evidence from translation corpora. *Catalan Journal of Linguistics*. P. 31–59 [in English].
8. Blakemore D. (2009). *Relevance and Linguistic Meaning: The Semantic Pragmatics of Discourse Markers*. New York : Cambridge University Press. 200 p. [in English].
9. Blass R. (1990). *Relevance Relations in Discourse: A Study with Special Reference to Sissala*. Cambridge : Cambridge University Press. 197 p.
10. Fraser B. (1999). What are discourse markers? *Journal of Pragmatics*. P. 931–953. [in English].
11. Halliday M.A.K., Hasan R. (2006). *Cohesion in English*. Harlow : Pearson Education. 392 p. [in English].
12. Lewis D. (2006). Discourse markers in English: a discourse-pragmatic view. Amsterdam. P. 43–60. [in English].
13. Schiffrin, D. (1987). *Discourse markers*. Cambridge : Cambridge University Press. 364 p. [in English].
14. The USA today depositary. Retrieved from: <https://www.usatoday.com/news/> [in English].

Стаття надійшла до редакції 26.06.2020
The article was received June 26, 2020